

ארגוני המורדים המרכזיים בסוריה- דצמבר 2024

מאת: בועז שפירא

מתקפת המורדים בסוריה, שהביאה לנפילת שלטון אסד התרחשה בצורה מהירה מאוד ועירבה מספר רב של ארגונים שונים בעלי זהויות ואידיאולוגיות שונות, המושפעים מגורמים שונים. נכון לכתיבת שורות אלה (8 לדצמבר) פועלים בסוריה ארבעה גופים עיקריים שלקחו חלק בהפלת שלטון אסד. כל אחד מגופים אלה מהווה, למעשה, קואליציית-על המכילה מספר רב של ארגונים שונים. בהמשך המסמך נמפה את ארבעת הגופים העיקריים, את הרכבם והאוריינטציה האידיאולוגית שלהם.

חשוב לציין כי הארגונים אותם בחרנו לציין הם רק חלק קטן מאוד מתוך עשרות רבות של ארגונים ופלגים הפועלים כיום בסוריה והם לא רשימה כוללת וסופית. כמו כן, גם הארגונים אותם בחרנו לציין מתפקדים לעתים כארגוני גג הכוללים מספר ארגונים קטנים יותר. (דוגמה מייצג לעניין זה הוא ארגון פילק אל-שאם, הפועל במסגרת ה-SNA, מכיל כ-20 ארגונים שונים).

בנוסף, יש לציין גם כי למרות הפעילות תחת מסגרות משותפת ישנם מאבקי כוחות ויריבויות רבות בין הארגונים וכן פערים אידיאולוגיים. אלה השפיעו בעבר על מפת הבריתות וישפיעו עליה גם בעתיד, ומובילים לכך שההשתייכות הארגונית בסוריה היא גמישה ולא מחייבת ויכולה להשתנות מספר פעמים בפרקי זמן קצרים.

חמ"ל פתח אל-מובין

קואליציית-על המכילה תחתיה עשרות ארגוני מורדים וכמה עשרות אלפי לוחמים המאורגנים במספר מסגרות. המבצע שהובילה קואליציה זו נקרא "הרתעת התוקפנות", במסגרתו תקפו הכוחות בשלב ראשון בשני מאמצים עיקריים- הראשון לכיוון העיר חלב והשני לכיוון העיר סראקב והאזור שמדרום לחלב. בהמשך פנו הכוחות דרומה לאורך כביש M5 (המחבר את חלב עם חמאה, חומס ודמשק) והרחיבו את שליטתם דרומה ומזרחה. הארגון המוביל את חמ"ל זה הוא ה-HTS.

היאת תחריר א-שאם (HTS)- ארגון המורדים הסלפי-אסלאמיסטי הגדול ביותר בסוריה. מדובר, למעשה, בארגון-גג שאיחד תחתיו מספר רב של ארגונים לאורך השנים. בראש ה-HTS עומד אבו-מחמד אל-ג'ולאני (שמו האמיתי הוא אחמד חסיין א-שרע).

אל-ג'ולאני החל את דרכו במלחמת האזרחים בסוריה, כאשר עמד בראש ארגון ג'בהת אל נצרה, שפעל כשלוחת אל-קאעידה במדינה. במהלך 2016 התנתק ג'ולאני מאל-קאעידה ושינה את שם הארגון לג'בהת פתח א-שאם. שנה לאחר מכן הוביל ג'ולאני מהלך של איחוד מספר ארגונים תחת ארגון-גג בשם היאת תחריר א-שאם. הארגונים הפועלים תחת מסגרת זו, רובם סלפים, מרוכזים בעיקר באזור אדליב וצפון סוריה ופועלים בהוראת ממשלת המורדים המקומית, הנקראת ממשלת ההצלה (חוכמת אל-אנקאד').

במסגרת חמ"ל פתח אל-מובין פועלים עוד מספר ארגונים. אלה לא בהכרח מזדהים מבחינה אידיאולוגית עם ה-HTS אך משתפים עמם פעולה.

הצבא הסורי הלאומי (SNA)

ה-SNA הוא ארגון גג עבור עשרות ארגוני מורדים, הפועלים בתמיכה והשפעה טורקית תחת ממשלת הביניים בצפון סוריה. קואליציה זו שולטת באזורים הסמוכים לגבול עם טורקיה, ולפי הערכות מונה כמה עשרות אלפי לוחמים. ארגון הגג הזה מכיל תחתיו מספר קואליציות ובריתות (כמו NFL, FSA ו-LCM), ולמרות הפעולה תחת קורת גג אחת, ישנם לא מעט חיכוכים ומאבקים פנימיים בין הארגונים. עם פתיחת הפעולה של חמ"ל פתח אל-מובין הכריזו גם כוחות

ה-SNA על פתיחת מבצע מקביל בשם "שחר החירות". במסגרת מבצע זה פרצו כוחות ה-SNA מאזור אל-באב דרומה, תוך שהם מאגפים את חלב ממזרח, משתלטים על כביש M4 ומנתקים אותה ממזרח המדינה ואזור א-רקא ודיר א-זור. בהמשך הגיעו כוחות אלה לחלב ופנו דרומה, יחד עם יתר כוחות המורדים.

חשוב לציין כי התמיכה הטורקית בארגונים אלה מתבטאת לא רק בסיוע כלכלי ומדיני, אלא גם באימון, חימוש ואספקת ציוד ומודיעין. חלק מכוחות ה-SNA פעלו כנגד הכורדים באזור חלב (כנראה בהוראת טורקיה), ואילצו רבים מהם להתפנות למזרח המדינה.

הכוחות הסוריים הדמוקרטיים (SDF)

קואליציית כוחות הכוללת ארגונים כורדיים וערביים וכן מיעוטים שונים (טורקמנים, אשורים, סיריאנים ועוד). מספר הלוחמים הפועלים במסגרת הברית מוערך בכמה אלפים. כוחות אלה אינם מורדים במובן הרגיל של המילה, אך הם לקחו חלק בהתרחשויות האחרונות בסוריה והם מרכיב חשוב במדינה ובצורת התארגנותה ביום שאחרי.

הגוף הצבאי העיקרי הפועל במסגרת ה-SDF, ומהווה את עמוד השרה של הקואליציה, הוא ה-YPG. זוהי מיליציה כורדית הנתמכת ע"י ארה"ב, שהוקמה במהלך 2014 במסגרת המלחמה בדאע"ש ומונה כ-50,000 לוחמים. ה-YPG היו אחד הכוחות המשמעותיים שלחמו בדאע"ש ובמסגרת המהפכה הנוכחית לקחו אנשיה חלק בכיבוש אזור אלבוכמאל ודיר א-זור. יחידה משמעותית נוספת הפועלת במסגרת זו היא ה-YPJ, המורכבת מלוחמות כורדיות. אלה לחמו נגד דאע"ש וגם במסגרת העימותים הנוכחיים.

לצד הארגונים הכורדיים פועלים עוד מספר ארגונים וקואליציות קטנות יותר. הבולטת שבהן היא ברית הג'יש אל-ת'ואר, הכוללת את החזית הכורדית, החטיבה הסלג'וקית, חטיבה 99, חטיבת הסולטן סלים, אחראר אל-זאווייה, ועוד.

חדר המבצעים הדרומי

במהלך הימים האחרונים החלו להופיע דיווחים על התארגנויות מורדים מקומיות- רובן של סונים ודרוזים- בדרום סוריה שפעלו כנגד כוחות המשטר. אלה התאחדו תחת השם "חדר המבצעים הדרומי" (Southern Operations Room) ובמהלך היומיים האחרונים השתלטו על דרעא, סווידא, קוניטרה, חאן ארבה ולמעשה על דרום סוריה והגבול עם ישראל. אמנם, במהלך מלחמת האזרחים רבים מהמורדים באזור זה השתייכו לצבא סוריה החופשי (FSA), אך ידוע גם כי באזור דרעא ודרום רמה"ג ישנם גורמים ג'יהאדיסטיים שהשתייכו לג'בהת אלנצרה, דאע"ש וכו'. בשלב זה לא ברורה ההשתייכות של מורדים אלה וניתן להניח כי רבים מהם ממתנינים גם כן לראות "לאן נושבת הרוח". חלק מההתארגנויות שזוהו עד כה הן *חרכת רג'אל אלכראמה*, *כוחות שיח' אל כראמה*, *תג'מע אחראר חוראן*, *ולוא א-ג'בל*.

